קלב א מיי׳ פכ״ה מהל׳

מנטה זכה הכי הים ועדי בהשגוח ובמ"מ סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי" קכט

:סעיף יו יח

קלג ב ג מיי׳ שם פכ״ו הל׳

ג סמג שם טוש"ע מ"מ שם סעיף יט: קלד ד ה מיי שם הל' ו

סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קל

:סעיף

רבינו נרשום

חוץ מערב. הא דקאמר רמחוי׳ דריז כד וריז כד לא

ועיין בהשגות ובמ"מ

מלום ולום כל' כ ועי

רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים

ללוה אחד זה ואחד זה לא יפרע מהן יאמר

רבה בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה

רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב

וצידון וראיה אחרונה אמר רב הונא הלוהו

ואני ערב הלוהו ואני פורע הלוהו ואני חייב

הלוהו ואני יונותן) כולן לשון ערבות הן תן

לו ואני קבלן תון לו ואני פורע תו לו ואני חייב

תן לו ואני י (נותן) כולן לשון קבלנות הן

איבעיא להו הלוהו ואני קבלן תן לו ואני

ערב מאי אמר ר' יצחק לשון ערבות ערבות

לשון קבלנות קבלנות רב חסדא אמר כולן

לשון קבלנות הן בר מהלוהו ואני ערב רבא

אמר יכולן לשון ערבות הן בר מתן לו ואני

נותן א"ל מר בר אמימר לרב אשי הכי

אמר אבא תן לו ואני נותן אין למלוה על הלוה כלום יולא היא לא מיפטר לוה מיניה

רמלוה יעד שישא ויתן ביד ההוא דיינא

ראחתיה למלוה לנכםי מ[דלוה] מקמי דלתבעיה

ללוה סלקיה רב חנין בריה דרב ייבא אמר

רבא מאן חכים למעבד כי הא מילתא אי

לאו רב חנין בריה דרב ייבא קסבר סנכסיה

דבר איניש אינון מערבין יתיה ותנן ∘המלוה

את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב

וקי"ל לא יתבע ערב תחלה יההוא ערבא דיתמי דפרעיה למלוה מקמי דלודעינהו

ליתמי א"ר פפא יפריעת בע"ח מצוה ויתמי

לאו בני מיעבד מצוה נינהו ורב הונא בריה

כדי שלא חנעול דלח בפני לוין ואי ממטלטלי דשבק להון אבוהון לא גובה אין לך נעילח דלח גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

 ל) ב"ק סט. כמובות עז.
סנהדרין לח.: גיטין לח. עה.
[ב"מ לח: בכורות כד.],
[ל"ל אתן], ג) רש"ל, ד) [בכורות מח.], כ) ולעיל קעג.], ו) וכתובות פו. ערכין כב.], ז) [נ"א דרבא], מ) [ל"ל כלו. ע) רש"ל מ"ז ועני ן, ז) [ניים דרבס], ח) [נייכ , ט) רש"ל מ"ז [ועי" רש"ש], י) שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(h) רשב"ם ד"ה וראיה וכו' של ראיה כל זמן כל"ל יתיבת זו נמחק: (ב) ד"ה בר מתן וכו׳ ומשמע הכלנות: (ג) ד"ה פריעת וכו' מי"ג לג) דה פניעת זכוי מוייג לאו כל"ל ואות ד' נמחק: (ד) ד"ה רב הוגא כו' דכיון דחייב מודה וכו' וכל הני נביות היינו מקרקעי וכו' גביות היינו מקרקעי וכר לבומן הזה כיון לליכל: (6) תום' ל"ה ולם וכר דהוי כשטרא וקשיל: (1) בא"ד למלן לפרין לדרכה כר וכדפי' בקונטרם דאי ללו דאתפים לררי לערב לא הוה מהכל ליה בערבות הכח

מוסף רש"י

לא יפרע מן הערב. מחלה עד שימבע את הלוה לדין ויחייבוהו ב"ד ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב ולוויל קווג). לא יתבע ערב (לעיל קעג.). לא יתבע ערב תחלה. עד שימצע מן הלוה ולא יהא לו מה לפרוע (בכורות מח.). פריעת בעל חדב מצוה. מלוה עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו, לפרוע מוכן המתת לכנית, דכתיב הן לדק, שיהא הן שלך לדק ולאו שלך לדק (כתובות פו. ע"פ ב"מ מט.). ויתמי לאו בני מעבד מצוה נינהו. לקטנים הו. אלא ימתיו עד שיגדילו ווורריו כב.). אימר צררי אתפסיה. לביהם נתן לבעל חובו מעות או כסף וזהב במשכון בשעת מיתה ולא הספיק ליטול את השטר מידו (שם).

מוסף תוספות

א. עיין בראשונים, ולכאורה א. ב משמע מתוט כהראשונים.

מקמי דלודעינהו ליתמי בו'. מיהר לפרוע ולא הודיעם אם ירצו לפרוע לו כלום שאם היה מודיעם שמא היו פורעין א מיהו אם לא היו רולים לפרוע נפרע מן הערב דהיינו אין לו נכסים ללוה דודאי אם אין לו נכסים ש (שאין) יכול הערב לדחותו עד אחר שישכיר עלמו ויהנה נכסים

מה לי אם ידחה אותו עד שיגדלו היתומים מה לי אם ידחה אותו עד שישכיר עלמו: יואם בתב בו התקבלתי. שכתב בעל חוב כן גובה בשלמה לרב הונה משכחת לה בשחייב מודה דליכא למיחש לצררי אלא לרב פפא היכי משכחת לה וא"ת אי בשחייב מודה אפי׳ לא כתב התקבלתי ויש לדחות דכי לא כתב התקבלתי להכי לא גבי מיתומים דחיישי׳ שמא לא גבה המלוה ממנו ומשני שאני התם דלהכי כתב ליה התחבלתי דליהוי כחיה אלים וליהוי כמלוה בשטר וכן גרס רבינו חננאל משכחת לה בשחייב מודה ומפרש כדפרישית דאלים משום דהוי (ס) בשטרא וקשיא לן דבערכין פ׳ שום היתומים (דף כב: ושם) מוכח דאיירי רב הונא ורב פפא במלוה בשטר דפריד התם שום היתומים ל' יום בשלמה לרב הונא מוקי לה בשחייב מודה אלא לרב פפא במאי מוקי לה אמר לך רב פפא איבעית אימא בכתובת אשה משום חינא אבל בבעל חוב בשטר לא מצי מוקי לה אלא מיירי ודאי אפילו בשטר ועוד קשיא כיון דמוקי מילמיה במלוה על פה א"כ אפילו בני מיעבד מצוה נינהו נמי אין לגבות מהן דטוענין ליורש שפרע שהאב היה נאמן לומר פרעתי ואפילו גדולים נינהו פטורין מהאי טעמא ועוד מאי משני דלהכי כתב ליה התהבלתי דהוי כמלוה בשטר מה יש לו לכתיבת המלוה להועיל לערב לגבות מיתמי מאחר שהלוה לא כתב

דרב יהושע אמר האימר צררי אתפסיה כלום והיה נראה לפרש דאם כתב מאי בו התקבלתי גובה היינו אם כתב בשטר התקבלתי מן הערב שכך כתב הלוה גם לערב בתוך השטר ליפות כחו לדוחקו ולפטרו לשלם חובו למלוה אף אם לא יחבענו המלוה עדיין גובה בשלמא לרב הונא ואפילו למאן דפריך אדרבה כו׳ (י) אי לאו דאתפים לררי לערב לא ולא לערב אלא לרב פפא קשיא הא לאו בני מיעבד מצוה נינהו

בריה דרב יהושע ניחא דאיהו חייש ללררי והכא ליכא למיחש לצררי דכיון שכתב גם לערב התקבלתי ועשאו כמלוה לתבעו מעלמו אין רגיל להתפים לררי למלוה אבל ברישא אינו גובה משום דחיים ללררי דלמא אתפסיה למלוה ואע"פ שיש ערב וזה אין לחוש בכתב לו התקבלתי דלמא אתפסיה נררי לערב שאין רגילות להתפים ליה לררי כדאמרינן לקמן דבעובד כוכבים ליכא למיחש לנררי אלמא אין מתפים לערב דאם כן ניחוש שמא התפים לערב הוה מקבל לערב כדפי׳ בקונטרס הכא מיהא לא מתפים לא למלוה שאני התם דלהכי כתב לו התקבלתי שיהא לו כח לגבות מן היתומים ושנובד

שאמר לאשתו הרי זה גיטך . על מנת שתביא אצטליתי :ואכד אצטליתו אינו גט ואבד אצטליתו אינו גט: רשב"ג אמר נותן דמיה והרי הוא [גט] ולית הלכתא כוותיה: וראיה אחרונה. במס' סנהדרין אמר רשב"ג מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראיה והביא לו ראיה כו': כולן לשון ערבות הן. כיון שאמר לו בלשון הן. כיון שאמר לו בלשון הלואה: כולן לשון קבלנות הן. כיון שאמר לו בלשון נתינה דנתינה היינו קבלנות כדאמרי' לעיל תנה אותו על ידי דהיינו קבלנות: איבעיא להו הלוהו ואני איבעיא להו הלוהו ואני קבלן. וכן כי אמר ליה תן לו ואני ערב מאי מי אזלינן בתר תן לו דהיינו קבלנות או בתר . ואני ערב דהיינו ערבות: אמר רב יצחק. תפוס לשון אחרון להיכא דאמר ליה לבסוף ואני ערב היינו לשון ערבות ולהיכא דאמר לבסוף ואני קבלן היינו לשון קבלנות אע"ג דאמר מעיקרא הלויהו: בר מתן לו. דהיינו תנה אותו על לו. דהיינו תנה אותו על ידי ואני אשיבנו אליך היינו קבלנות גמורה: ולא היא . לא מפטר לוה מיניה דמלוה עד שישא מיד המלוה ליתן הלוה מיד מלוה כלום להכי אין לו עליו כלום אלא הקבלן אפי׳ יש נכסים יוקבין אל פי ללוה: מאן היה לסלוקיה ההוא דיינא אלא רב חנן בר אבא. דקסבר נכסוהי דברנש אינון ערבין ליה ולא היה לו ליפרע מן הנכסים דהיינו הערב עד שיתבע מן הלוה תחלה דשמא אילו תובע הוה היה פורעו ממקום אחר: ההוא ערבא ממקום אחר: ההוא ערבא דיתמי. שהיה א' ערב של אביהן במלוה שעל פה ומת האב והיה הערב ליתומין . פורט החור למלוה מוכסיו לגבות מן היתומין מה שפרע למלוה: רב פפא פריטח רטל אמר פריעת בעל חוב. למלוה במלוה שבעל פה ואין בה קנין לא חיוב הוא לפורעו כיון דאין לו שטר ולא עדות וקנין . . אלא מצוה היא שיפרע לו הודאת מלוה על פה ואילו היה הלוה קיים ולא היה רוצה לקיים מצוה זו היו בית דין חובטין אותו עד שיאמר רוצה אני ויפרע והשתא שמת אני ייפוע והשונא שמונ ובניו יתומין קטנים הן יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו עד דגדלי והלכך לית עלייהו לפרוע לא למלוה ולא לערב כלום מ**לי ו** כלום אבל אי היה בשטר היו מחויבין לפרוע; ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שמא אתפסיה

בסנהדרין בפ' זה בורר [לה.] שני משניות של רחיה (4) זו כל זמן שמביח רחיה כו׳ בראשונה הלכה כמותו באחרונה אין הלכה כמותו: כולן לשון ערבות הן. דהא לשון הלואה קאמר הלווהו הוא יהיה לוה ואני פורע אם לא יפרע לך: פן לו. מסור הממון בידו ואני אפרענו לך אין כאן לשון הלואה אלא שליחותיה דהחי דקחמר תן לו עביד מלוה: לשון ערבות ערבות. לה שנה קאמר הלווהו ול"ש קאמר תן לו: ורב חסדה המר כולן לשון קבלנום הן. ואפי׳ תו לו ואני ערב אפי׳ הלווהו ואני פורט הלווהו ואני חייב הלווהו ואני נותן לך: בר מהלווהו ואני ערב. דכיון דנקט לשון הלואה ולשון ערבות אז מוליא מכלל קבלנות: ורבא אמר כולן לשון ערבות הן. אפילו הלווהו ואני הבלו תו לו ואני פורע תו לו ואני חייב דמשמע אני אפרע בשבילו אם לא יפרע הוא: בר מתן לו ואני נותן לך. וכ"ש תן לו ואני קבלן. וקיימא לן כרבא דהוא בתרא. ודוקא תן לו ואני נותן דשניהם לשון מתנה (כ) משמע קבלנות שבאותו לשון שניוהו למסור לזה קבל עליו לפרעו דמשמע כאילו קבל הוא עלמו מיד המלוה. בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוה ובקבלנות מאיזה שירלה יפרע כרבנן דמתניתין אבל אם נשא ונתן ביד אין למלוה על הלוה כלום: אינון ערבין ביה. כדכתיב (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך וכתיב (דברים כד) יוליא אליך העבוט

החולה: וקיימה לן לה יהבע מן

רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה. אחד ערב ואחד

קבלן לא יפרע אלא מן הלוה: במשנחנו. ולא בברייתא: חוץ

מערב. משנה זו אלא יפרע מן הקבלן ואע"פ שיש נכסים ללוה

כרבנן: ולידן. במי שחחזו במסכת גיטין [עד.]: וראיה חחרונה.

(דף כב.) יתמי דאכלי דלאו דידהו ליזלו בתר שיבקייהו אלא היינו טעמא דלא גובה ערב מיחמי עד דגדלי וידעו לטעון ולחזור אחר דינם דאיכא למימר אימור לררי אתפסיה אביהם למלוה בחייו לפטור את הערב והלכך שעל מלוה על פה איכא למיחש דלמא פרעיה אבוהון בחייו ואע"ג דקיי"ל לקמן בפירקין וקשו.] מלוה על פה גובה מן היורשין הני מילי כגון דשמחוהו ומית בשמחיה אי נמי כשחייב מודה. ופסקינן לקמן וע"בן הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישינן למימר יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אביהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אביהן חנו נותנין כדפסקינן בערכין [כב:] ואין ממחינין עד דגדלי כדשלחו מחם דהלכחא כרב הונא בריה דרב יהושע [ע"ב]. ורבא נמי דפסק בערכין (שם:) הלכתא דאין נוקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהן ואם אמר תנו נוסנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא ים כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר תנו ורבא איירי באומר תנו אף על גב דאין חייב מודה וכל הני גבייתן ממקרקעי דיחמי. ונראה בעיני דבומן הזה דליכא מקרקעי כל כך אע"ג דקיי"ל [כסוכוס זב.] מטלטלי דיחמי לא משתעבדי לבע"ח בומן הזה דינם לגבות ממטלטלי דשבק להון אבוהון כמו שתקנו הגאונים בכתובת אשה דפסקינן הלכתא מתקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומביא אני ראיה מההוא דכתובות (דף מז.) דארנקי דמחוא דאשה גובה כתובתה מהם משום דאסמכתייהו עלייהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיחמי היכא דידוע לנו שאביהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן וקעון מלוה על פה גובה מן היחומים

הערב תחלה. אין נכון להטריח את הערב חנם דלמא מפצי ליה לוה

והוא הדין לנכסי דאינש למה מלול בנכסיו להוריד בהן את המלוה

חנם שמא יסלקנו לוה במעות ולא יצטרך לירד בנכסיו: ההוא ערבא

דיסמי. אביהם לוה בחייו וזה נעשה ערב למלוה בשבילו ולאחר מותו

פרע הערב תחלה מקמי דנתבעינהו ליתמי כלומר משלו פרע ולא

משל יתומים שלא הספיק לתבעם ועתה חוזר עליהם ותובעם:

פריעת בע"ח מלוה. הערב עתה נעשה בע"ח ומלוה על פה הוא ומלוה

לפרעו ואם יתומים פחותים מי"ג (a) דלאו בני מיעבד מצוה נינהו

וכי גדלי לישתעי דינא בהדייהו כדאמר בחזקת הבתים (לעיל לג.) גבי

עובדה יי דרבה בר שרשום: רב הונה בריה דרב יהושע המר. לעולם

יתמי בני מיעבד מלוה נינהו כדאמר בערכין בפרק שום היתומים